



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní třída 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 8. 2011, č. j. 2251/11, a ze dne 4. 10. 2011, č. j. 2586/11, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2014, č. j. 3 A 219/2011 - 36,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalované č. j. 2251/11, kterým byl žalobci podle § 18 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, určen advokát k zastoupení v řízení o ústavní stížnosti a přezkoumání rozhodnutí žalované č. j. 2586/11, kterým žalovaná sdělila žalobci, že mezi ním a určeným advokátem nedošlo k uzavření dohody o poskytování právní služby z důvodu výhradně na straně žalobce.

Žalobce v reakci na výzvu městského soudu k zaplacení soudního poplatku požádal o osvobození od soudních poplatků, městský soud usnesením ze dne 4. 4. 2013, č. j. 3 A 219/2011 - 15 žalobce od placení soudních poplatků neosvobodil a znovu jej vyzval k zaplacení soudního poplatku. Žalobce toto usnesení napadl kasační stížností, Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 As 90/2013 - 13 kasační stížnost zamítl (veškerá judikatura zdejšího soudu dostupná z www.nssoud.cz). Městský soud žalobce dne 18. 9. 2013 opětovně vyzval k zaplacení soudního poplatku za podání žaloby, a to ve lhůtě do 10 dnů od doručení tohoto usnesení. Žalobce na uvedenou výzvu zareagoval podáním ze dne 5. 10. 2013, v němž požádal o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku o několik měsíců, jelikož mu jeho sociální poměry neumožňují úhradu poplatku najednou a během krátké doby.

Uvedenou žádost městský soud odmítl samostatně posoudit, a usnesením ze dne 8. 1. 2014, č. j. 3 A 219/2011 - 36 (dále jen „napadené usnesení“) přímo rozhodl o zastavení řízení. Poukázal přitom na fakt, že podávání žádostí o posečkáni s úhradou soudního poplatku, resp. žádostí o prodloužení lhůty k zaplacení poplatku je novou strategií žalobce, v reakci na nevyhovování jeho žádostem o přiznání osvobození od soudních poplatků. Podávání tohoto typu žádostí městský soud hodnotil jako zneužívání práva s cílem domoci se věcného projednání žalob na náklady státu. Nadto poukázal na to, že žaloba v dané věci zjevně nemůže být úspěšná. Městský soud tedy vzhledem k tomu, že žalobce soudní poplatek ani přes výzvu nezaplatil, řízení o žalobě zastavil podle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl v záhlaví uvedené usnesení městského soudu o zastavení řízení **kasační stížností**, v níž označil několik pochybení městského soudu, jež jsou dle jeho názoru důvodem pro zrušení nyní napadeného usnesení. Stěžovatel ve vztahu k napadenému usnesení namítl, že soud ignoroval zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podle kterého soud smí prodloužit lhůtu (pozn. k zaplacení soudního poplatku), pokud má soud za to, že toto ustanovení nelze aplikovat, pak má tento závěr odůvodnit. Poukázal na to, že „rozsudek“ nemohl být vydán, když se o právní otázce vede řízení před rozšířeným senátem (sp. zn. 3 As 125/2012). Stěžovatel dále namítl nepřiměřenost lhůty k zaplacení soudního poplatku, soudcovská lhůta musí být přiměřená a odůvodněná, a také „soudná“, aby existoval reálný časový prostor k zaplacení po zamítnutí žádosti o osvobození od poplatku. Lze předpokládat, že osoba s nedostatkem prostředků požádá o osvobození od poplatku a neuhradí jej v krátké době. Dále namítl, že městský soud, jak plyne i z jiných jeho rozhodnutí, nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a poplatkem za návrh na zahájení řízení. Stěžovatel rovněž vyjádřil své přesvědčení, že mu městský soud bránil domáhat se soudní ochrany před podivnou činností žalovaného. Kasační stížností stěžovatel vyjádřil též nesouhlas se závěrem městského soudu o zneužití institutu osvobození od soudního poplatku. Soud pak dále podle něj obchází zákon, pokud odmítá vydat rozsudek, ač zamítavý. Stěžovatel usnesení městského soudu dále napadá mnoha, povětšinou ne zcela srozumitelnými, námitkami, které se ale nedotýkají problematiky řešené v napadeném usnesení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení, vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

Nejvyšší správní soud se nejdříve zabýval splněním podmínek řízení o kasační stížnosti. Kasační stížnost je podle § 102 s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. a vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody konstatoval, že napadené rozhodnutí přezkoumá z kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., ačkoli sám stěžovatel své námitky nepodřazuje pod žádný ze zákonem stanovených důvodů. Nejvyšší správní soud dle své konstantní judikatury nicméně vychází z toho, že „*pokud ze znění kasační stížnosti vyplývají důvody seznatelné a podřaditelné pod zákonné kasační důvody, není rozhodující, že stěžovatel své důvody nepodřadí jednotlivým zákonným ustanovením, či tak učiní nepřesně.*“ (rozsudek ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50). Nejvyšší správní soud neshledal vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení),

jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77). Kasační stížnost lze tedy i při absenci těchto podmínek projednat a jedná se rovněž o kasační stížnost přípustnou. Nejvyšší správní soud se však zabýval pouze těmi kasačními námitkami, které směřují proti žalobou napadenému usnesení. Námitky, které se netýkají důvodů zastavení řízení, nelze podřadit pod důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., což znamená, že se jedná o námitky nepřipustné (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). V této souvislosti Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že se především nebude zabývat námitkami, které se týkají neosvobození stěžovatele od soudních poplatků, neboť ty posuzoval již v řízení pod sp. zn. 6 As 90/2013.

Právní úprava zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku je obsažena v § 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, dle kterého platí, že „*nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zhabání řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížností zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.*“ Soud tedy může řízení zastavit tehdy, pokud žalobce nezaplatil soudní poplatek i přesto, že byl před zastavením řízení k jeho zaplacení soudem vyzván. Obě tyto podmínky však byly v případě stěžovatele splněny.

Jak vyplývá ze soudního spisu, soud takto skutečně vyzval k zaplacení soudního poplatku (viz usnesení ze dne 4. 11. 2011) ve lhůtě 7 dnů. Poté, co Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 As 90/2013 - 13 zamítl kasační stížnost proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků, městský soud dne 18. 9. 2013 znovu vyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku ve lhůtě 10 dnů od doručení tohoto usnesení. Stěžovateli nelze přisvědčit, že soudem stanovená lhůta 10 dnů k zaplacení soudního poplatku je v jeho případě příliš krátká. Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, byly za příliš krátké označovány jediné lhůty výrazně kratší (např. rozsudek ze dne 10. 4. 2008, č. j. 2 Afs 44/2007 – 73). Je také třeba zdůraznit, že se jedná o lhůtu dodatečnou – náhradní, neboť poplatek za žalobu byl splatný dnem jejího podání. Navíc stěžovatel měl v daném případě i po výzvě městského soudu více než 3 měsíce k zaplacení soudního poplatku za žalobu, neboť výzvu převzal dne 26. 9. 2013 a usnesení o zastavení řízení mu bylo doručeno až dne 17. 1. 2014. Zaplatit soudní poplatek přitom stěžovatel mohl ve smyslu § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích do doby, než příslušné usnesení nabylo právní moci, což v případě stěžovatele bylo právě dne 17. 1. 2014. Jak vyplývá z judikatury zdejšího soudu, je posledním dnem, kdy je účastník řízení oprávněn právně relevantním způsobem zaplatit soudní poplatek, den doručení usnesení o zastavení řízení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 5 Afs 112/2006 – 41, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2008, č. j. 5 Afs 1/2007 – 172).

Na tom nemění nic ani skutečnost, že stěžovatel o sobě tvrdí, že nemá dostatek prostředků. O jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků městský soud, jak již bylo řečeno, pravomocně rozhodl a kasační stížnost stěžovatele proti tomuto rozhodnutí Nejvyšší správní soud výše zmiňovaným rozsudkem zamítl. Z kasační stížnosti přitom nevyplývá, že by jiná lhůta pro zaplacení soudního poplatku mohla něco změnit na stěžovatelově schopnosti soudní poplatek zaplatit. Nelze tedy stěžovateli přisvědčit, že by poskytnutá lhůta byla příliš krátká, ani že by městský soud zastavil řízení o stěžovatelově žalobě nezákonně. Podle stěžovatele měl městský soud odůvodnit, proč neprodloužil lhůtu k zaplacení soudního poplatku. Městský soud však svůj postup odůvodnil, v usnesení uvedl, že žádost o posečkáni s úhradou soudního poplatku vyhodnotil stejně jako předchozí žádosti žalobce o přiznání osvobození od soudních poplatků, tedy jako zneužívání práva s cílem domoci se věcného projednání žalob na náklady státu.

Uvádí-li dále stěžovatel, že městský soud v jiných rozhodnutích nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a poplatkem za návrh na zahájení řízení, nelze než uvést, že předmětem přezkumu v rámci řízení o kasační stížnosti nebyla tato „jiná rozhodnutí“, nýbrž toliko shora označené usnesení o zastavení řízení, z něhož je patrné, že městský soud poplatkovou povinnost v dané věci spojuje s návrhem na zahájení řízení, tedy žalobou ze dne 17. 10. 2011.

Stěžovatel rovněž namítal, že městský soud nesprávně dospěl k závěru, že stěžovatel zneužívá institutu osvobození od soudního poplatku. V tomto směru Nejvyšší správní soud připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudů svá podání, jako projev svévolného a účelového uplatňování (zneužití) práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012, č. j. 2 As 45/2012 – 11). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou o meritorní řešení sporu, nýbrž pro samotné vedení sporu (viz např. rozsudek ze dne 7. 6. 2012, č. j. 2 As 82/2012 – 13).

V evidenci zdejšího soudu bylo vedeno ke dnešnímu dni více než 1 000 spisů, v nichž žalobce vystupuje v pozici stěžovatele, resp. navrhovatele a v nichž brojí převážně proti rozhodnutím městského soudu a Krajského soudu v Českých Budějovicích. Lze proto usuzovat, že tyto soudy jsou obdobně jako zdejší soud zahlceny desítkami až stovkami podání, stížností a žalob stěžovatele. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede na různých stupních správního soudnictví takové množství sporů, pochopitelně sama o sobě neznámá, že by jeho žádostem a podáním nemělo být vyhověno. Spory vedené stěžovatelem však vykazují znaky sériovosti a stereotypnosti, v jeho podáních se neustále vyskytují obdobné či zcela identické argumenty, se kterými se soudy již opakovaně vypořádaly.

Znaky zneužívání práva zdejší soud vymezil např. v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004 – 48. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdanlivě dovolené*“. K zákazu zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, a proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastního právního řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74).

Takto lze konstatovat, že stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Podstatná je pak skutečnost, že toto zneužití bylo patrné i v řízení před městským soudem, přičemž důvody pro tento závěr zdejší soud blíže rozvedl v již zmíněném rozsudku ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 As 90/2013 - 13, na který v tomto směru v podrobnostech odkazuje.

Ke kasační námitce, že městský soud obchází zákon, pokud odmítá vydat rozsudek, Nejvyšší správní soud uvádí, že v dané věci vzhledem k nezaplacení soudního poplatku nebyly splněny předpoklady pro to, aby mohla být napadena správní rozhodnutí věcně přezkoumána. To však městský soud plně reflektoval a řízení zastavil, aniž by rozhodnutí žalované věcně přezkoumával.

Z výše uvedených důvodů tedy dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Městského soudu v Praze netrpí nezákonností ani jinou namítanou vadou, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl a žalované žádné náklady s tímto řízením nad rámec běžné činnosti nevznikly, takže jí Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. dubna 2014

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu